

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potencialne za trajnostni razvoj v okviru EU.

*Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi *Integral Green Slovenia* (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.*

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

TRETJI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 14. nadaljevanje

15. 2. 2018

14. Vrtec Otona Župančiča drugič: povezanost z naravo in dediščino domačega kraja

V 13. nadaljevanju smo poudarili razvojno naravnost organizacije in skupnosti, ki vodi do uspešnih trajnostnih zgodb. Odraža se tudi pri poti Vrtca Otona Župančiča Slovenska Bistrica. Po tem, ko smo izvedeli, kako so načrtovali in gradili krušno peč ter kako se ob njej povezuje skupnost, bomo v današnjem prispevku spoznali, kako v vrtcu poteka razvoj posameznika in skupnosti preko povečevanja ozaveščenosti.

Najprej pa naj omenimo še nekaj projektov in dejavnosti, ki so opisani v knjigi [Integral Green Slovenia](#). Projekt Vrečkica, v katerem so se dotaknili problematike plastičnih vrečk, je bil predstavljen na Nizozemskem in v Belgiji ter na Radgonskem sejmu kot najboljši primer dobre prakse. Vsake toliko se za občane odigra lutkovna igra Mesečeve sanje, ki je krasen opomnik za občutljivo ravnanje z naravo. K dvigu zavesti o zdravi prehrani pripomorejo izobraževanja, delavnice in ogledi ekoloških vrtov, ki jih organizirajo za vse zaposlene v vrtcu in starše otrok, vključenih v vrtec. Lokalno pridelana hrana, ki jo kupijo v vrtcu, ima večplasten vpliv. Proizvajalcem zagotavljajo stalni odkup, denar, ki ga za delovanja plačujejo lokalna skupnost in starši, ostaja v

lokalnem okolju, vplivajo na to, kaj bodo sadili, sejali. Na prireditvi Vrtec poje in pleše, Štafeta semen kot pozitivna točka, kjer je bilo tisoč obiskovalcev, je bil osrednji dogodek namenjen izmenjavi semen sadik in pokušini jedi. Za okoliške pridelovalce pa je bila to priložnost, da so predstavili svoje izdelke. Enota Vrtec Poljčane, ki sodi med najlepše vrtce, zgrajene v preteklih letih v Sloveniji, je energetska učinkovita, ob tem pa odprta v okolje s sonaravnim načinom bivanja. Ekološka naravnost vrtca jih tudi vodi v ozaveščanje proti prevelikemu potrošništvu. Tudi družine, ki imajo finančna sredstva, sodelujejo v akciji menjave oblačil in drugih sredstev.

Dr. Darja Piciga

Iz primera o krušni peči je lepo razvidno, da v našem vrtcu živimo vrednote, katere zagovarjamo. Nekaj let kasneje smo se namreč prijavili k projektu Etika in vrednote, katerega je razpisal Inštitut za etiko in vrednote.¹ Projekt nam je bil všeč, saj smo te vrednote že živeli vsak dan: Znanje in modrost; delo in ustvarjalnost; tradicija; kultura; univerzalizem; pravičnost; integriteta; skrb za sočloveka; humanost; življenjem narava, zdravje. Najprej smo začeli z izvajanjem modula Znanje in modrost, kjer so vodila resnica, odgovornost, miselna odprtost, ljubezen za učenje in znanje, razumnost, zmernost in perspektiva. Iz tega modula bomo izpostavili prav odgovornost, ki odlično sovпада z našim projektom gradnje krušne peči. Odgovornost do sebe, sočloveka, družbe. V našem vrtcu delujemo zelo odgovorno, saj nam vodenje to omogoča. Gre namreč za to, da ko nam je zaupana naloga, jo izpeljemo odgovorno (tudi primer peči). V našem vrtcu ni nenehnega nadzora, temveč vlada zaupanje. Zaupanje v to, da bodo naloge opravljene odgovorno. In takrat ko se človek zaveda, da je sam odgovoren za svoja dejanja in da bo sam nosil posledice le-teh, bo opravil svoje delo odgovorno in ne bo iskal izgovorov in krivcev drugje. In tako odgovorno je bila mogoča izgradnja krušne peči.

Sliki: Otroci pomagajo pri urejanju jedilnega parka v Poljčanah.

Kot že napisano, naš vrtec stremi k povezanosti z naravo, samim seboj, okoljem okoli nas. Iz vseh teh vzgibov smo začeli z novim načinom izobraževanja naših delavcev:

Od leta 2011 vsako leto organiziramo tečaj senzibilizacije za strokovne delavce vrtca, ki poteka pod vodstvom zunanje sodelavke, umetnice Karin Lavin. V večletnem sodelovanju smo na tečajih senzibilizacije in v projektu Živa dediščina razvijali metode celostnega poučevanja skozi dediščino. Hkrati smo v dejavnosti vrtca vključili tudi starše, stare starše in druge krajanje. S tem je vrtec opravljal širšo družbeno vlogo za dobrobit skupnosti ter svoje osnovne naloge dodatno plemenitil z znanji starejših generacij in izročilom pokrajine.

¹ V projektu Etika in vrednote smo se odločili še za drugi sklop izobraževanj, saj se nam zdi zelo pomembno ves čas ozaveščati te vrednote.

Program senzibilizacije kot model izobraževanja se z različnimi vsebinami izvaja za pedagoške delavce in krajanje v okviru različnih projektov, katerih osnovni cilj je aktiviranje osebnih potencialov prebivalstva in vključevanje potencialov pokrajine v oblike trajnostnega razvoja. V okviru tečajev senzibilizacije smo razvijali metode odprtega učnega okolja. Vzgojo in poučevanje smo prenesli v bližnjo okolico vrtcev, v gozdove, na travnike in polja, v grajski park in dvorane, v zgodovinsko mestno jedro in druge objekte kulturne dediščine ter v okolju poiskali izzive za učenje.

Celostno učenje vključuje vse sposobnosti posameznika, tako racionalno kot tudi intuitivno mišljenje. Poteka kot permanenten proces nabiranja znanj in osebnega razvoja, ki je zanimiv in poln presenečenj ter tako bližje ustvarjalnemu procesu kot »šolskemu« pasivnemu prejemanju znanj. Učenje z občutenjem pomeni aktiviranje notranjih potencialov. Doživljanje, ki je v izobraževalnih procesih pogosto zapostavljeno, dopolnjujemo z razvijanjem pozornosti in občutenja kot orodja spoznavanja sveta.

Tečaj senzibilizacije ne ponuja metod, ki bi jih lahko le posnemali, ampak je predvsem program osebne transformacije in rasti. Na izobraževanju so vzgojitelji najprej odkrili hologramski pogled na svet, na okolje in na svoje sposobnosti ter na svojo poklicno vlogo. Naučili so se prepoznati in uporabljati znanja, ki jih skriva dediščina. S tem ko vzgojitelj ozavešča svoje potenciale in prav tako potenciale v okolju, lahko do otrok nastopi poglobljeno in celovito.

Program senzibilizacije z novimi metodami dela z dediščino, ki vključuje občutenje, raziskovanje in ustvarjalnost spodbuja celostni razvoj vzgojiteljev in otrok. Vzgojitelji so vsako šolsko leto ob zaključku izobraževanja oblikovali svoj pristop k izbrani temi in tako izrazili svoje individualne potenciale. Tako je v Slovenski Bistrici nastalo več kot sto dvajset tem za otroke, ki obravnavajo dediščino bližnjega okolja z vajami senzibilizacije. S tem smo vnesli v življenje vrtca in tudi širše skupnosti novo obravnavo dediščine in pokrajine, ki vsebine dediščine ustvarjalno vključuje v življenje. Vzpostavili smo temelje trajnostnega razvoja, ki temelji na enakovrednih odnosih sodelovanja z vsem bivajočim. Otrokom, vzgojiteljem in drugim vključenim smo omogočili izkušnje globoke povezanosti z naravo in domačim okoljem. Skupaj smo oblikovali pristope, ki znanja in vedenja dediščine na ustvarjalen in inovativen način ter hkrati odgovorno do družbe in pokrajine vključujejo v razvoj.

Vaje in rezultati dela so izšli v knjižni obliki in bili predstavljeni na vsakoletnih prireditvah kampanje Dnevi evropske kulturne dediščine, ki potekajo v jesenskem času po vsej Evropi. Že leta 2011 smo izdali knjižico receptov tipičnih jedi *Kaj se kuha pod Pohorjem*, ki so jih zbirali otroci s pomočjo staršev pri starejših občanih in *Vodnik po pokrajini pod Pohorjem*. Sledila je knjiga *Ustvarjamo igre iz dediščine* (2013) in v lanskem letu zbornik vaj *Dediščina in učenje z občutenjem*, ki vsebuje rezultate dela vzgojiteljev nastale v okviru tečaja senzibilizacije v zadnjih petih letih.

Za organizacijo kampanje Dnevi evropske kulturne dediščine v Sloveniji skrbi Zavod za varstvo kulturne dediščine RS. V zadnjih letih je njihova pozornost še posebej posvečena mladim. Teden kulturne dediščine je namenjen prav šolam in vrtcem. Z razvojem pedagogike kulture dediščine in organizacijo regionalnih srečanj za osveščanje o pomenu dediščine in vključevanju ustanov, društev in krajanov v organizacijo prireditev, predstavlja kampanja pod vodstvom Nataše Gorenc vzorčni primer v evropskem prostoru po katerem se zgledujejo preostale države, tudi tiste z dolgoletno tradicijo.

Naš vrtec je lansko leto, 2017, praznoval častitljivih sedemdeset let. Če bi šlo za obdobje človekovega življenja, bi lahko rekli, da je že v zrelih letih, za vrtec lahko rečemo le, da ohranja svojo vitalnost z vedno novimi generacijami otrok, staršev in zaposlenih. Zanj velja, da se kakor človek spreminja, postaja modrejši in vedno bolj prisoten v okolju.

Ob 70 letnici vrtca smo za vsakega otroka, delavce vrtca in druge obiskovalce izdelali družabno igro Kugl, ki je ideja zaposlenih. Ime družabne igre je sestavljeno iz začetnih črk naravnih materialov, ki so kot dediščina povezani s kraji, občinami, kjer delujejo naši vrtci.

Družabna igra Kugl:

Občina Oplotnica K-kamen,
Občina Makole U-usnje,
Občina Slovenska Bistrica G-glina,
Občina Poljčane L-les.

Do zdaj navedeno je odraz kvalitetnega dela našega vrtca. Bolj ko se razvijamo, večja pričakovanja imamo sami do sebe. Delovanje vrtca ves čas nadgrajujemo. Zgodovina nam je priča, da z vztrajnostjo lahko dosežemo veliko. Za svojo vztrajnost in delovanje v vrtcu, torej posledično v lokalni skupnosti in širše, je bila izbrana za osebnost Štajerske 2017, zdaj že bivša ravnateljica našega vrtca, ga. Ivana Leskovar. Kar je samo dokaz, kako pomemben je vrtec v in za okolje, v katerem deluje.

Karin Lavin, Mojca Pešak, Stanka Stegne